

Sigorta şirketlerinin teftiş ve murakabesi hakkındaki 1149 sayılı kanunun bazı maddelerinin tadiline ve mezkûr kanuna bazı hükümler ilâvesine dair kanun

(Resmî Gazete ile neşir ve ilâm : 28/V/1938 - Sayı : 3919)

No
3392

Kabul tarihi
20 - V - 1938

BİRİNCİ MADDE — Sigorta şirketlerinin teftiş ve murakabesi hakkındaki 1149 sayılı kanunun 9, 10 ve 13 nci maddeleri aşağıda yazılı şekillerde değiştirilmiştir:

Madde 9 — Sigorta şirketleri muamele yaptıkları sigorta sahiplerine karşı tahhüdlerinin ifasına teminat olmak üzere Hükûmete biri sabit diğeri mütehavvil iki nevi kefalet itasına mecburdurlar.

A - Sabit kefalet:

Şirketin faaliyeti yalnız yangın ve yahud yalnız hayat kısmına munhasır olduğu takdirde 75 000 lira,

Şirketin faaliyeti her iki kısma şamil olduğu takdirde 100 000 lira,

Diğer sigorta muamelelerinden her kısım içinde 25 000 er liradan ibarettir.

B - Mütehavvil kefalet:

Hayat hariç olmak üzere diğer sigorta kısımları için her sene içinde Türkiyede tahsil ettiği bilûmum ücretler yekûnu üzerinden şirketin mezkûr sene içinde yaptığı masraflar ile verdiği tazminat ve mükerrer sigorta suretile devir ve havale eylediği ücretler tenzil edildikten sonra kalacak bakiyenin yüzde 25 şinden ibarettir.

Müteakib senelerde de işbu kefalet miktarı yukarıdaki fıkraya tevfikân, mezkûr sene içinde tahsil edilen ücret ve yapılan masraflara nazaran vukubulan tahavvüllere göre tayin ve tesbit edilir.

Nakliyat sigortaları için bu nisbet geçen sene içinde tahsil edilen ücretlerin yüzde on iki buçüğundan ibarettir. İşbuyüzde on iki buçukda yukarıdaki (B) bendinin birinci fıkrası dairesinde hesap edilir. Bir seneye mahsus mütehavvil kefalet miktarı evvelki sene için teşkil edilmiş bulunan mütehavvil kefalet miktarından fazla ise aradaki fark şirkete itmam edilir ve noksan ise aradaki fark şirkete iade olunur.

Madde 10 — Sabit ve mütehavvil kefalet akçeleri ancak aşağıdaki şekillerde istimal edilebilir:

A - Türkiyede gayrimenkul emval iştirası,

B - Hakikî kıymetlerinin yüzde ellisini tecavüz etmemek suretile ipotek muamelesi,

C - Türk lirası olarak nakden tevdiat,

D - İktisad vekâletinin muvafakatile Devlet dahilî istikraz tahvilleri ile sermayesi kısmen veya tamamen Devlete aid müesseselerin ve belediyelerin ve Türk şirketlerinin hisse senedleri ve tahvilleri.

Şu kadar ki, sabit ve mütehavvil kefalet akçelerinin (A) ve (B) bendlerinde yazılı şekillerde kullanılabilir mikdarı yüzde elliye tecavüz edemez.

Gerek Türkiyede gayrimenkul iştirasıgerek ipotek muamelelerinde gayrimenkullerin kıymeti gayrisafi iradları üzerinden hesap edilir. Ancak İktisad vekâletince lüzumunda yaptırılacak ekspertiz neticesinde taayyün eden kıymet gayrisafi irad esasına göre tesbit edilen kıymetten aşağı olursa işbu kıymet kabul olunur.

Şirket bu kıymetin kendisine tebliğinden itibaren on beş gün içinde itiraz eylediği takdirde, mahallî ticaret mahkemesi reisi ve ticaret mahkemesi bulunmayan yerlerde ticaret davalarına bakan mahkeme reisi veya asliye hâkimi, seçeceği müte-hassis bir ehli hibreye keyfiyeti tedkik ettirerek gayrimenkulün gayrisafi irad esasına göre tesbit edilmiş olan kıymetinintenezzül etmiş olup olmadığını ve tenezzül etmiş ise miktar ve nisbetini tayin eder. Bu husustaki karar katgidir.

Gayrimenkullerin kıymetlerinde tenezzül vuku bulunduğu tebeyyün ederse İktisad vekâletinin tahrirî talebi üzerine azamî otuz gün içinde şirketçe fark kapatılır.

Bu maddede yazılı gayrimenkullere aid yangın poliçeleri İktisad vekâleti namına tanzim olunur.

Devlet dahilî istikraz tahvilleri ile sermayesi kısmen veya tamamen Devlete aid müesseselerin ve belediyelerin ve Türk şirketlerinin hisse senedlerinin ve tahvillerinin kıymetleri, bankaya tevdi edildikleri tarihe tekaddüm eden günün vasatî borsa kurlarına nazaran tesbit olunur. Bu kıymetlerde her hangi bir sebeble tenezzül vuku bulunduğu takdirde, İktisad vekâletinin tahrirî talebi üzerine azamî 30 gün içinde şirketçe fark kapatılır.

Nakid ve Devlet dahilî istikraz tahvilleri ile sermayesi kısmen veya tamamen Devlete aid müesseselerin ve belediyelerin ve Türk şirketlerinin hisse senedleri ve tahvilleri İktisad vekâletinin yediemin olarak göstereceği millî bankalarda İktisad vekâleti emir ve namına bloke şeklinde muhafaza olunur. Bu suretle yapılacak tevdiat mukabilinde iki nüsha olarak tanzim edilecek makbuzlardan bir nüshası banka tarafından İktisad vekâletine gönderilir. İktisad vekâletinin emir ve müsaadesi olmadıkça işbu tevdiat hiç bir suretle hiç bir tarafa verilemez ve iade olunamaz. Millî bankalarda bloke edilmiş olan Devlet dahilî istikraz tahvilleri ile sermayesi kısmen veya tamamen Devlete aid müesseselerin ve belediyelerin ve Türk şirketlerinin hisse senedlerinin ve tahvillerinin kısmen veya tamamen değiştirilmesi veya satılması alâkadar sigorta şirketi tarafından talep edildiği takdirde müstevdi banka bu muameleleri İktisad vekâletinin müsaadesi alınmaksızın yapmağa mezdur. Şu kadar ki değiştirilen veya satılan Devlet dahilî istikraz tahvilleri ile sermayesi kısmen veya tamamen Devlete aid müesseselerin ve belediyelerin ve Türk şirketlerinin hisse senedlerinin ve tahvillerinin yerine muamele tarihinde muteber listede yazılı muadil kıymette diğerlerinin veya bu mikdara tekabül eden nakdin ikamesi ve keyfiyetin azamî üç gün zarfında İktisad vekâletine banka tarafından ihbarı ve yeni makbuzun irsali şarttır.

İktisad vekâletince kabul edilecek olan Devlet dahilî istikraz tahvilleri ile sermayesi kısmen veya tamamen Devlete aid müesseselerin ve belediyelerin ve Türk şirketlerinin hisse sened ve tahvillerinin listesi mezkûr vekâletçe tesbit edilir ve alâkadar bankalarla sigorta şirketlerine bildirilir.

Bankalara yapılacak tevdiat dolayısıyla verilecek ve alınacak faiz ve komisyonlarla muhafaza ücretleri nisbetlerinde yediemin bankalarla sigorta şirketleri arasında ihtilâf çıktığı takdirde keyfiyet İktisad vekâletince tedkik ve karara rabto lunur. Bu karar katği ve taraflar için muteberdir.

Gayrimenkul iştirasile ipotek muamelelerine aid resmî senedlerin birer tasdikli sureti İktisad vekâletine tevdi edilerek mezkûr senedlere veya tapu dairelerindeki kaydına İktisad vekâletinin müsaadesi olmadıkça ferağ ve mülkiyeti tahdid edici hiç bir muamele yapılamayacağına dair meşruhat verilir.

Enebi sigorta şirketlerinin gayrimenkul emvale tasarrufları hakkındaki ahdi hükümler kemakân bakidir.

Madde 13 — Sigorta şirketleri, senelik bilânçolarını ve kâr ve zarar hesaplarını İktisad vekâletince tesbit edilecek formüllere muvafık olarak tanzime mec-

burdurlar. Bu formüllere göre şirketlerin her sigorta kısımları için ayırmak mecburiyetinde bulunacakları bilûmum teknik ihtiyatlar kazanç vergisine matrah teşkil etmez.

İKİNCİ MADDE — Türkiye dahilinde hayat üzerine iş yapan sigorta şirketleri, sigortalılarına karşı vaki olan taahhüdlerinin teminatı olmak üzere safı primler üzerinden riyazî ihtiyat akçesi tefrik ve tesis etmeğe mecburdurlar.

Riyazî ihtiyat akçelerinin hesap tarzı ile bu hesapda esas ittihaz edilecek faiz nisbetinin ve vefiyat cetvellerinin İktisad vekâleti tarafından tasdik edilmiş olması şarttır.

Riyazî ihtiyat akçeleri reasürörlerin hissesini de ihtiya edecektir. Ancak mükerrem sigorta hakkındaki 1160 numaralı kanuna göre Millî reasürans Türk anonim şirketine verilmesi mecburî olan hisseye aid riyazî ihtiyat akçeleri mezkûr şirket tarafından işbu kanun hükümlerine uygun olarak aşağıdaki şekilde tesis edilecektir.

Millî Reasürans Türk Anonim şirketine devrolunan hisseye aid olmak üzere işi devreden sigorta şirketi ile Millî Reasürans Türk Anonim şirketi arasında mezkûr hisseye mahsus riyazî ihtiyat akçeleri teminatı için hususî mukavelename hükümleri mucibince işbu kanun hükümleri dairesinde tesis edilen karşılıklar Millî Reasürans Türk Anonim şirketi tarafından İktisad vekâleti emrine aynen teminat olarak gösterilir; bu suretle tesis edilen riyazî ihtiyat akçeleri karşılıklarının tamamen veya kısmen iadesi hususunda ayrıca İktisad vekâletinin müsaadesi lâhik olacaktır. Hususî mukavelenameler meriyetten sakit olduğu takdirde Millî Reasürans Türk Anonim şirketine devrolunan hisseye aid riyazî ihtiyat akçeleri hakkında bu maddenin evvelki fıkraları hükmü caridir.

ÜÇÜNCÜ MADDE — Riyazî ihtiyat akçelerinin istimal şekilleri ve bu hususta tatbik edilecek hükümler, bu kanunun birinci maddesile değiştirilmiş olan 1149 sayılı kanunun 10 nu maddesinde sabit ve mütehavvil kefalet akçeleri için gösterilen şekiller ve hükümler ile hayat mukavelenameleri şartları dairesinde şirketlerin sigortalılarına yaptıkları ikrazat muamelelerinden ibarettir.

Riyazî ihtiyat hesapları her yılın sonunda tesbit edildikten sonra, karşılıkları ve teminat şekilleri gösterilmek suretile azamî dört ay içinde İktisad vekâletine tevdi olunur.

Vekâletçe yapılacak tedkikat neticesinde hesap yanlışlığı, karşılık kifayetsizliği veya istimal şekillerinin kanun hükümlerine uymaması sebepleriyle lüzumlu tashihlerin icrası sigorta şirketine tebliğ edildiği takdirde azamî iki ay içinde bu tebliğin yerine getirilmesi mecburidir.

DÖRDÜNCÜ MADDE — Riyazî ihtiyat akçesi karşılıklarından hesap senesi içinde her hangi bir sebeble mehuzatta bulunulamaz. Hesap senesi sonunda ihtiyat akçelerinden tenzili lâzımgelen mikdarlar hakkında şirketçe vaki olacak müracaat İktisad vekâletince tedkik ve icabında şirkette yaptıracağı teftiş neticesinde haklı görüldüğü takdirde, tenzili talep edilen mikdar şirkete iade edilir.

Şirket fevkalâde sebepler karşısında riyazî ihtiyat akçesi karşılıklarına müracaat mecburiyetinde kaldığı İktisad vekâletine bildirildiği takdirde Vekâletçe derhal şirketin teknik ve malî vaziyeti esaslî bir teftişe tâbi tutulur. Teftiş neticesine göre şirketçe gösterilen zaruret yerinde görüldüğü takdirde tensib edilecek mikdar şirkete iade olunur veyahud şirketin tasfiyesi resen İktisad vekâletince alâkadar mahkemedan talep olunur.

Bu madde hükümleri mütehavvil kefalet akçeleri hakkında dahi caridir.

BEŞİNCİ MADDE — Riyazî ihtiyat akçelerini karşılıklı olarak teşkil eden bilcümle menkul ve gayrimenkul kıymetler hayat sigortalılarının alacaklarına karşılıktır. Bu alacaklar istifa edilmedikçe bunlardan hiç bir borç ödenemez.

ALTINCI MADDE — Hayat üzerine iş yapan sigorta şirketleri Türkiye dahilinde akdedecekleri her nevi hayat sigortalarını Türk lirası üzerinden yapmağa mecburdurlar.

YEDİNCİ MADDE — Sigorta şirketleri riyazî ihtiyatlarına müteallik bütün hesap, kayıd ve vesikaları Türkiyedeki idare merkezlerinde bulundurmağa mecburdurlar. Ecnebi şirketler bundan başka Türkiyedeki taahhüdlerine aid olup merkezlerince tutulan hesapları, kayıdler ve vesikalar ile karşılık hesaplarını ve envanter kartlarının aynı Türkiyede merkez ittihaz ettikleri mahalde bulundurmakla mükelleftirler.

Sigorta şirketleri bu maddede yazılı bilûmunun hesap ve vesikaları bu kanunun tatbikını murakabe ile mükellef olanlara irac etmeğe mecburdurlar.

SEKİZİNCİ MADDE — Bir hayat sigorta portföyü ancak tazammun ettiği taahhüdâtın bu kanun hükümleri dahilinde karşılıkları tamamen tesis edilmek şartile devralınabilir; devri kabul eden şirket yeni iş almış sayılır ve bu kanun hükümlerine tâbi olur.

İflâs vukuunda, hayat sigorta portföyünün bütün hukuk ve vekaibile devrini kabul eden şirket mevcut bulunduğu takdirde tasfiye neticesi beklenmeksizin İktisad vekâletinin muvafakatile devir yapılır.

DOKUZUNCU MADDE — Ödenmesi lâzım hale gelib de istihkak sahiblerince aramayan paralar ödenmesi icab ettiği tarihten itibaren on senenin mürruruna kadar sigorta şirketleri nezdinde müstahikleri namına hususî bir hesabda muhafaza olunur; işbu paralar sigorta şirketlerince Devlet tahvillerine plâse edilmek suretile işletilir ve bu kabîl paraların tafsilâtlı bir listesi her sene sonunda şirket blâncosu ile birlikte İktisad vekâletine tevdi olunur.

On senelik müddetin hitamı tarihinden itibaren altı ay zarfında sigorta şirketleri tarafından, polîçe sahiblerinin isim ve son adreslerini ve polîçe tarih ve numaralarını gösterir bir cetvel ile bu paralar veya mukabilleri olan Devlet tahvilleri faizlerle birlikte Maliye vekâleti emrine Türkiye Cümhuriyet Merkez bankasına tevdi olunur. Türkiye Cümhuriyet Merkez bankası, tevdi tarihinden itibaren bu paraları iki sene müddetle muhafaza ve bu müddet zarfında bunların müstahiklerini tahkika çahşmakla beraber her sene başı müstahikleri namına tebliğât icra ve gazetelerle de müstahiklerinin bankaya müracaatlarını ilân eder. Mezkûr iki senenin hitamında da müstahikleri çıkmayan paralar Devlete intikal eyler.

ONUNCU MADDE — 1149 sayılı kanun ile bu kanun hükümlerine aykırı hareket edenler İktisad vekâletinin talebi üzerine vaki olacak takibat neticesinde işledikleri fiilin derecesine ve bu fiilden doğan zararın mikdarına göre elli liradan bin liraya kadar ağır para cezasile cezalandırılırlar.

Mükerrirler hakkında verilecek para cezası iki kat olarak hükmolunacağı gibi ayrıca bir haftadan altı aya kadar da hapis cezası hükmolunabilir.

ON BİRİNCİ MADDE — Riyazî ihtiyatları, kasten yanlış hesap ve tesbit eden bu iş ile vazifeli memur ile bu file kasten iştiraki tebeyyün edenler fiilleri ceza kanununa göre daha ağır bir suç teşkil etmediği takdirde İktisad vekâletinin talebi üzerine vukubulacak takibat neticesinde bir aydan bir seneye kadar hapis cezası ile cezalandırılırlar ve bir daha sigorta şirketlerinde istihdam olunamazlar.

ON İKİNCİ MADDE — Bu kanunun tatbikını mütrakabe vazifesile mükellef olanlardan, vazifeleri dolayısıyla ifşasında zarar melhuz olan bir sırta vakıf olup da meşru bir sebebe müstenid olmaksızın o sırrı ifşa edenler üç aydan bir senece kadar hapis cezasile cezalandırılırlar.

Bu gibiler Devlet hizmetinde bir daha istihdam edilmezler.

ON ÜÇÜNCÜ MADDE — Aşağıda yazılı hallerde İktisad vekâletinin talebi üzerine sigorta şirketlerinin kapatılmasına da mahkemelerce hüküm olunur.

A - Sabit ve mütehavvil kefaletlerle riyazî ihtiyat akçelerini bu kanun ile teşbit edilmiş olan zaman zarfında tesis ve irae etmezlerse,

B - Kıymet sukutlarından doğan noksanları kanunen muayyen olan müddet içinde tamamlamazlarsa.

ON DÖRDÜNCÜ MADDE — Bu kanunda yazılı cürümlerin mesulleri şahsen taayyün etmemiş bulunan hallerde cezaî mesuliyet, kanun hükmünü yerine getirmekle mükellef olan idare meclisi reis ve azalarından ve imzaları ile şirketi ilzama salâhiyetli müdür ve memurlardan cezayı müstelzim fiili işlemiş veya buna iştirak etmiş veya bu hususta emir vermiş olanlara racidir.

ON BEŞİNCİ MADDE — Bir sigorta şirketinin iflâsı halinde o şirketin idare meclisi reis ve azalarile imzaları şirketi istilzam eden memurların kanunî hükümlere aykırı hareketleri iflâsa sebep olmuşsa İktisad vekâletinin veya bu vekâleti temsil eden makamların talebi üzerine bunların da şahsen iflâslarına karar verilir ve haklarında iflâsa müteallik kanunî hükümler tatbik olunur.

ON ALTINCI MADDE — 1149 numaralı kanunun 14 ve 21 nci maddeleri ilga edilmiştir.

MUVAKKAT MADDE 1 — 1937 senesi sonundaki kayıdlara göre, bu kanunun meriyeti tarihinden itibaren altı ay içinde riyazî ihtiyat akçeleri ile karşılıklarının ve iki ay içinde de kefalet akçelerinin bu kanun hükümlerine göre hesap ve tesbit ve teminat olarak irae edilmiş bulunması şarttır.

Bu kanunun neşri tarihinde katği tasfiye dolayısıyla faaliyetlerine nihayet verilen Föniks Dö Viyen Hayat ve Türkiye Millî sigorta şirketlerinde sigortalı olanların haklarını korumak gayesile Millî Reasürans Türk Ananım şirketile diğer hayat sigorta şirketleri arasında yapılan ve Millî Reasürans şirketince teşkili zarurî riyazî ihtiyat akçeleri karşılıklarının iki senelik tecile tâbi tutulmasını mutazammın bulunan anlaşmalar müstesnadır.

MUVAKKAT MADDE 2 — Hayat kısmında çalışan sigorta şirketleri Türkiyede faaliyete başladıkları tarihtenberi ecnebi parasile akid veya Türk portföyüne idhal etmiş oldukları ecnebi parasile münakid hayat sigorta mukavelenamelerinde yazılı ve bu mukavelenamelere müsteniden yapılan ikraz ve istikraz muamelelerinde mevcut kıymetleri, işbu kanunun neşri tarihindeki borsa kurları üzerinden Türk parasına tahvile ve ona göre mezkûr mukavelenameleri Türk parası olarak kıymetlendirmeğe ve sigortalılar dahi bu tahvil ve kıymetlendirme keyfiyetini kabule mecburdurlar.

Tahvil ve kıymetlendirme muamelesi işbu kanunun meriyete girdiği tarihten itibaren üç ay içinde ifa ve ikmal olunur.

Bu madde mucibince yapılacak tahvil ve kıymetlendirme muameleleri ve bunların tevsiki için tanzim ve imza edilecek bilcümle evrak ve vesikalar damga resmi ve muamele vergisinden muafıtır.

Türkiyede çalışan ecnebi sigorta şirketleri nezdinde hayat sigortası akdedib

Türkiye haricinde ikameti ihtiyar eden eenebi tabiiyetindeki sigortalılara aid poliçeleri üç ay içinde Türk portföyünden ihraca sigorta şirketleri mezun veya Türk parasına tahvile mecburdurlar.

MUVAKKAT MADDE 3 — Sigorta şirketleri bu kanunun neşrinden önce Türkiye dahilinde yapmış oldukları sigorta muameleleri karşılığı olarak riyazî ve teknik ihtiyatlarından yabancı memleketlerde plâse ettikleri miktarları döviz veya Maliye ve İktisad vekâletlerinin müştereken tayin edecekleri Türk Devlet tahvilleri olarak bu kanunun neşri tarihinden itibaren altı ay içinde Türkiyeye getirmeye mecburdurlar. İktisad vekâletince takdir edilecek mücbir sebeplerin mevcudiyeti halinde vekâlet bu müddeti temdide salâhiyetlidir.

MUVAKKAT MADDE 4 — Bu kanunun neşri tarihinde mevcut riyazî ihtiyatlarla sabit ve mütebavvil kefalet akçelerinin gayrimenkul olarak tesis edilmiş karşılıkları 1149 numaarlı kanunun işbu kanun ile tadil edilen 10 ncu maddesinin 2 inc fıkrasında yazılı nisbeti tecaviüz etmekte ise mezkûr maddenin (A) bendinde yazılı gayrimenkuller şirketin tasarrufu altında kaldıkları müddetçe ve (B) bendinde yazılı gayrimenkul ipotekleri, mevcut mukavelenamelerin devamı müddetince zikri geçen ikinci fıkra hükümlerine tâbi değildir. Bundan başka mezkûr akçeler karşılıkları olarak 1937 senesi nihayetinde şirketlerin Türkiyedeki portföylelerinde mevcut ve borsalarda mukayyed her nevi esham ve tahvilât azamî üç sene içinde tasfiye ve karşılıkları bu kanun hükümlerine göre tesis edilir.

ON YEDİNCİ MADDE — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

ON SEKİZİNCİ MADDE — Bu kanunun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

26 mayıs 1938

<i>Cumhuriyet Rcisliğine yazılan tezkerenin tarih ve numarası</i>	:	21 - V - 1938 ve 1/966
<i>Bu kanunun neşir ve ulânının Başveküllüğe bildirildiğinc dair Cumhuriyet Rcisliğinden gelen tezkerenin tarih ve numarası</i>	:	26 - V - 1938 ve Bilâ
<i>Bu kanunun müzakerelerini gösteren sabitlerin cild ve sayfa numaraları</i>	:	Cild Sayfa
	:	23 54
	:	25 28,53:57,91:95